

BUDA-PESTA

30 Aprilu st. v.
12 Maiu st. n.

Va eși joi'a și duminică.

Redacțiunea: strad'a arbo-
relui verde nr. 12.

Nr. 33.

ANULU XIV.
1878.

Pretulu pe unu anu 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de anu 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$ de
anu 2 fl. 70 cr.
Pentru Romani'a 2 galbeni.

DESPRE FRUMOSU.

(Urmare.)

I. *Formalismulu*. Ceea ce caracteriseza mai bine frumosulu din acestu punctu de vedere, este form'a, care o cuprindemu prin intuitiune. Frumosu este numai aceea, ce ne place dupa forma sa. Aici frumosulu se manifesteaza in forma, si atunci se audu definitiunile urmatoare: 1) Frumosu e totu aceea, ce are forma determinata, va se dica, se nu fia nici pre mare, dar nici pre mica. Cu acest'a definitiune inse nu ne putemu indestuli, caci nu urmeza cumca totu obiectulu de o forma determinata se fia totodata si frumosu; asiad d. e. brusc'a are forma forte determinata, si totusi n'o numimu frumosa. 2) Frumosu este aceea, ce se pote mandri cu forma regulata. Nici acest'a definitiune nu este destulu de chiara. 3) Frumosu este acelu obiectu, ce posede forma armoniosa. Armonia ca atare trebuie se aiba: a) caracteristic'a receruta. Acelu obiectu, caruia i lipsese caracteristic'a adeverata, nu pote fi frumosu. Adese ori convenimu cu barbati, cari au faia femeiesca, acestia ca barbati nu sunt frumosi; si nu arare-ori vedemu femei, cari sunt inzestrate cu mustetie barbatesci, aceste ca femei nu se potu numi niste fiintie frumose. Mai departe armonia are se fia b) de o insusime esprimatore. Sunt tineri, cari la prim'a ve-

dere ne aparu neplacuti, uriti; dar deca incepemu a conversa cu densii, prin manier'a si blandeti'a lor dragalasia devinu numai decatu placuti.

Frumseti'a formala se numesce cu totu dreptulu si *frumsatia femeiesca*, caci femeile ne placu numai dupa form'a lor. Ore prin ce alt'a ar pute farmeca femeile pe barbati, deca nu prin frumsati'a lor formala, prin graciile ceriului si ale pamentului unite in faia lor dragalasia? Si ore de ce adora barbati pe femei, deca nu pentru frumsati'a lor farmecatore? Se dice, ca Minerva si Venus ar fi traitu in certe si neplaceri din simpl'a causa, ca mai toti junii, ba chiar si multi betrani, aduceau cele mai multe si frumose jertfe lui Venus, pe care o adarau peste mesura, caci era idealulu frumsetiei; pana cand la altariulu Minervei, la foculariulu sciintielor, jertfiau numai aceia, cari nu s'au mai potutu insufleti pentru Venus, seu cari s'au dedicatu numai sciintielor fericitorie. Intr'adeveru frumsati'a femeiesca face adese ori, ca barbatulu altcum cu taria se devina rapitu si devinsu.

Dar ca frumsati'a femeiesca se fia completa, trebuie se corespunda unor condituni, si anume:

a) Sè fia acompañiata de *gracia*. Femeile au fost adorate la grecii antichi cá idealulu graçiei. Graçi'a este decóra secului frumosu; lipsesce aceea de la vr'o femeia, atunci frumséti'a nici cá póte stralucí în splendóre farmecatóre. De aici usioru ne putemu esplicá de ce se întempla atât de raru, cá unu barbatu sè-si iée de soçiá o femeia urita, lipsita de graçia; adese ori ne putemu inse convinge, cá femeia cea mai frumósá iubescce si-si ié de soçiu pe unu barbatu uritu, din simpl'a causa, cá dèns'a nu pretinde de la barbatu frumsétia esterióra, graçia; ci sublimitate, taria sufletésca. Obiectulu graçiosu este cu atât mai placutu, cu cât e mai tineru si mai micu. „Was klein ist, ist herzig“, dîce proverbulu germanu.

b) Sè fia plina de *vioiciune*, càci acést'a ne încânta, ne face a fi entusiasmati în mesura si mai mare pentru totu ce este frumosu.

c) Fia frumséti'a de o categoria *trainica*, càci numai atunci putem devení cu totulu adoratorii ei; din contra, déca invólva în sine idei'a peririi, a încetatu de a mai fi frumósá, nu ne mai încânta. Frumséti'a cea mai farmecatóre a unei femei isi perde tóta valórea, déca cugetámu, cá si femeia cá tóte în lume este menita peririi.

d) Fia frumséti'a *naturala*, ér nu maestrita. Totu ce este naturalu, ne causéza mai multa placere, decât ori ce frumsétia simulata. Ast'a zace în natur'a omenésca. Acele femei, cari s'au desbracatu de natur'a lor adeverata, au devenitu urite si cu totulu desconsiderate. Lucretia Borgia încéta d'a mai fi iubita si stimata, càci spre ajungerea scopului ei infernalu a întrebuintiatu cu mare placere înveninarea. Medea devine unu monstru. Messalina este o persóna dintre cele mai ratacite si dejosite. Acést'a féra selbatica a Romei isi implinesce poftetele cu versare de sânge, cu ameninçári înfricosiate; si inca cá soçi'a lui Comonodius se marita dupa Cajus Silius. Lady Macbeth este înfiórátóre, càci îndémna pe soçiuulu ei a stinge viéti'a regelui Duncan, cá sè póta dèns'a devení regina. Femeia are sè fia idealulu iubirii, graçiositáti, blândetiei, càci numai atunci va aparé înaintea lumii cá o fiintia frumósá. Numai atunci vom scí stimá femeile si le vom adorá din totu sufletulu, macar de ar ajunge prin intriga si alte mijlóce demonice la o stare contraria naturei lor. Maria Stuart si Maria Antoinette cadu victimele palosiului, si noi totusi le stimámu sciindu bine, cá ele nu s'au desbracatu de natur'a lor. Cine sè nu admire pe o femeia cá Roland, care de pe loculu peri-

rii esclama cu fala si mândria: „O! libertate sacra, câte pecate se comitu în numele teu!“

Cea mai frumósá inse între tóte tipurile de femeia a fost si este totu-de-una mama, càci dèns'a lucra cu jertfire spre binele si fericirea generatiunii viitórie. În ast'a privintia femeile din epoc'a mai buna a Romei potu servi în tóte timpurile de modelu. Cine n'a audítu de Cornelia, mam'a Grachilor, care respinse chiar si ofertulu de cununia alu regelui Ptolom; si traí numai pentru fíii sei, carora le-a datu ênsasi o crescere buna si îngrigita? Cine sè nu stimeze pe Aurelia, mam'a lui Cesaru; pe Atia, mam'a lui Augustu, precum si pe nobil'a Octavia? Nici nu-i mirare, cá astfel de femei au avutu si o mare influentia a supra copíilor lor. Spre ilustrarea acestei asertiuni ajunge singuru casulu lui Coriolanu, carele a fost cá si o stánca de tare în propusulu seu, pe care nime nu l'a pututu impacá: presinti'a Veturiei inse ilu desarmá cu totulu si ilu facù sè esclame. „Mama, Roma ai liberat'o, dar fíiulu teu este perdutu!“ Numai astfel de femei, cari jertfescu tóte câte au mai scumpe pentru fericirea omenimei, vor aparé pururá cá niste fiintie dragalásie, frumóse cá visurile melancoliceii fantasii, încântátóre cá poesí'a în farmeculu seu, si farmecatóre cá doin'a ce adórme. adórme linu.

(Finea va urmá)

Lazaru P. Petrinu.

Scene comice din lumea parisiana.

(Urmare.)

Mai comica viéti'a e'n *tiér'a cea latina*,
De scoli, de cafenele si de junetia plina,
Studenti si cu *studente* trecu anii la unu locu;
Ei fericiti sînt vecinicu, de au séu nu parale,
Când au, beu bocuri, fuma, prin locuri triviale,
Când nu, se'nchidu în casa cetindu pe Paul de Kock.
Dar mai cu sém' atuncea când nu mai au ce pune
La cuiu, la pré iubit'a matusí'a d'ocasiune,
Când nu mai au ce vinde la ambulanti, telali:
Atunci gândescu l'acele desiértaciuni din lume,
La nedreptatea sórtei, la tronuri, la renume,
Si singuri se admira câtu sînt de imorali! . . .
Atunci sînt tóte vane . . . viéti'a e unu monstru,
Gândescu la nemurirea a sufletului nostru,
Despretiuescu averea si omulu pozitivu! . . .
Traescu în o regiune de sánta poesía,
Vedu totulu în albastru, în visu, în ambrosía,
Trecu dílele în cerulu eternu ineditativu.
Acestu sistemu de viétia duréza multu o luna,
Când traiulu vechiu revine la sórt'a cea comuna,
Când pe la balu, cafele de-odata te-ai ivitu . . .
Amicii vor sè afe motivulu de absentia,
Respunsu-i datu cu multa recéla si prudentia,

Dar toti întielegu bine parale c'ai pri'nitu!
 Vei scî că totu quartierulu Latinu e-o veselîa
 Eterna, o viêtîa de sgomotu, de betîa,
 Batâi, mîi de scandaluri sbucnescu adesea ori;
 Betrânii ce nu suferu tumulturi, sfadalia,
 Cu gróza fugu departe d'acesti perturbatori.
 Acolo simtu viêtîa sub altfel de placere,
 In generalu studentii preferu pe uvriere
 Cocotelor galante de Peter's si Bred'a;
 Ei nu vor sè 'ntretîna dulci legaturi de viêtîa
 Cu-acele Dóme mândre de bulevardu, de piătîa,
 Ce cata totu victime cu *osu de a rulá*;
 Cocotele chiar ele nu pré dorescu junetîa,
 Cáci nu au cá betrânii amorulu si tandretîa,
 Si nu pré sînt adesea amabili, generosi;
 Iar când vre o cocota se duce *peste apa*,
 Cam raru cu sânetate si 'n buna stare scapa,
 De la studentii fórte puçinu politicoși,
 Flamânda, neplatita, adesea ori batuta
 Se 'ntórce revoltata si cade abatuta
 Pe bulevardu, p'o banca, astépta trecatori . . .
 Vr'unu Domnu betrânu séu juné cu barba séu bar-
 bisîa,

Cu ornîcu, cu inele sè-i dîca : „Scumpa bisîa!“
 Scapând'o din o criza simtita dese-ori.
 Cocotele dar bine cunoscú că peste apa
 Cam raru cu sânetate si 'n buna stare scapa,
 Scîu bine că studentii-su calici si blastemati;
 Mergu numai se pozeze cu aristocratiá,
 Studentii vedîndu asta batjocura-mândria,
 In contra astor dómne devinu scandalisati.
 D'aici dar dividenduri, conflicturi si scandaluri,
 Ce se pornescú in contra cocotelor la baluri,
 Studentii îsu reabuna in modulu suscitatu,
 Politîa dubléza gendarmi in carnealuri,
 Spre-a înfrâná unu publicu cu spiritu revoltatú!
 Adesea ori prin *grosuri* trecu noptile junetîa
 (Cáci dupa visu, placere, revine si tristetîa.)
 Vr'o palma aplicata, vr'unu incidentu funestu,
 Vr'o cina cu betia sfârsîta 'n paruiéla,
 Vr'o chestie suspecta de bani séu imorala,
 Vr'o serenada dulce, nocturna si fatala,
 Vr'o aventura trista, sinistra, infernala
 Ajunge cá pedépa o nópte de arestu . . .
 Sînt unii *facultatea* n'o vedu mai nici odata,
 Iar altii pe la *cursuri* la patru luni s'arata
 Si'n timpulu de esamenu, mistificati disparu :
 Cáci unii studîéza frumosulu si natur'a,
 Iar altii cá sè póta cu arta cascá gur'a,
 Sciinti . . . profunde tóte! platite cu amaru! . . .
 Si-acolo sînt petreckeri cu pretîuri moderate,
 Nici eftine, nici scumpe, asiá dupa cum pôte
 Studentulu, iar intrarea e gratis la femei.
 Si Bullier modernulu cadîutu, n'o sè mai póta
 A fi cântatu d'unu Mürger séu d'unu Musset odata,
 Cá sub Prado, cáci astadi nu-su cranuri cu idei.
 Scîutu e cá studentii facu datorîi ori unde,
 Mai mari decátu venítulu si decátu potu respunde
 La birturi, cafenele, cismari séu croitori;
 Cáci legea închisórei de multu nu mai esista,
 Si déca creditorii reclama si insista,
 Schimbu domiciliulu nóptea, séu chiar directu resista
 La plata, sub pretestulu cá sînt înca minori,
 Si nu potu fi solvabili si nici respundietori!
 Când inse creditorii reclamu prin somatiune,
 Adesea-ori studentii profitu de prescriptiune,

(Si'n asta hypothesisa am cunoscutu un june,
 Ce a usatu la vreme de dreptulu seu legalu.)
 Cà legea-i vigiósá, adi cine mai contesta,
 In casul prescriptiunii? utila si onesta
 Societâtiî culte si timpului moralu!

(Va urmá.)

Petru V. Grigoriu.

SCHITIE DE CALETORÍA.

XVI.

C â m p e n i.

Deminéti'a înca nici nu ne scoláramu,
 când ni se anunçiá, cá sîntemu asteptati la
 Câmpeni. Dlu advocatu de acolo Anania Mol-
 dovanu avù afabilitatea de-a si tramite trasu-
 r'a sa spre a ne duce la Câmpeni. Deci nu în-
 târdlaramu multu, ci dupa dejunu ne luaramu
 remasu bunu, si plecaramu spre Câmpeni.

Dr. Catastih remase acolo, promitiéndu a
 veni cu o alta familia din Rosîa, care asemene
 avea sè faca cu noi excursiunea la Câmpeni.
 Ne deteramú inse vorb'a, cá la Gur'a Rosiei i
 vom asteptá.

Coborîndu-ne la locul indicatu, ne opri-
 ramu sè asteptámu. Caruti'a asteptata nu peste
 multu sosí, inse — fara dr. Catastihu. Dên-
 sulu adeca o asteptá sè vina pe alta strada,
 nu pe aceea pe care veni, si astfel — remase
 în Rosîa.

Precum se vede, dênసుlu erá predesti-
 natu sè patiesca totu malheur. Acuma, când
 nici nu visá sè întárdie, totusi — remase pe
 jos. E de prisos sè spunu, cá patiel'a lui cea
 noua ni causá érași multe risete si glume.

Caletorîa din Rosîa pâna la Câmpeni, în-
 tre niste déluri la a caror picioré fuge unu rîu
 sprintenu, cu nenumeratele sale positiuni ro-
 mantice, este o partiá fórte interessanta. N'are
 altu defectu, decátu cá abiá duréza o óra si
 jumetate. Si atunci apare înainte ochilor nos-
 trii opidulu Câmpeni.

Impressiunea ce acest'a face a supra cale-
 torului e din cele mai placute. Acestu orasielu
 impressoratu din tóte partile de déluri nalte,
 dupa o caletoria prin niste paduri, când il za-
 rimu jos in fundulu unei vâi, ni pare cá si o
 oasa in mijloculu desierturilor.

La prim'a vedere numai decátu ne intim-
 pina o suprindere. Acésta e marea deosebire
 între situati'a orasielor Abrudu, Rosîa — si
 Câmpeni. Pe când cele dóue d'ântâiu zacu
 strimtorite între niste déluri, unde abiá in-
 capu : aice ochii nostrii zarescu unu siesu mai

largu, în care stradele Câmpenilor se 'ntindu cu comoditate. Ni pare că si când din o locuintia mai îngusta, trecemu în alt'a mai larga si mai comoda. La efectulu acest'a contribuie multu si riulu, o crénga a Ariesiului, ce taia orasielulu în dóue.

Abiá sositi aice, unde ne întimpiná ospital'a primire a dlui Moldovanu si a stimatei sale dómne soție, numai decât esiramu a studiá positiunea în care ne aflamu.

Cá sè putemu îndepliní acést'a mai cu succesu, ne urcaramu pe unu délu din drépt'a nóstra, unde o padure de bradi forméza cea mai frumósá ghirlanda pe fruntea acestui orasielu. Paduriti'a acést'a se urca treptatu în sus, dóra pentru acést'a se numesce „poduri.“ În cóst'a ei se afla unu micu platou, unu felu de terassa, unde câte-odata se arangéza petreceri de véra. De acolo prospectulu e fórte frumosu. Se vede orasiulu întregu, cu bisericile si stradele sale, si cu riulu din mijloculu ei.

Éta colo jos, la piciórele nóstre, cas'a unde martirulu Iancu a avutu cartirulu seu generalu; mai încolo piati'a unde nefericitulu Dragosiu a tînutu vorbire catra poporulu adunatu, — totu acolo se afla si punctulu de unde Iancu a aruncatu prim'a schinteia de rescóla în poporu . . . Si acei munti din departare, si aceste déluri ce încingu fruntea Câmpenilor, câte fapte istorice aru sci sè povestésca, căci au fost teatrulu unoru evenimente importante . . . La drépt'a nóstra délurile Rosieii cu sioimii lui Balinth; la spate stâncile Buceiului, martore virtutilor lui Buteanu; în stâng'a Vidr'a, cuibulu lui Iancu; fația de noi délurile de dupa cari s'ascunde Certeja, unde Corchesiu nimici tóta trup'a lui Vasvári . . .

Impressionati de aceste reminiscintie istorice ne scoboriramu éراسي, căci timpulu înaintase, si noi voiamu sè facemu inca adi o excursiune la Vidra. Dar fiindu că Abrudienii, cari ni promissera a face dimpreuna acea excursiune, inca nu sosira, deciseramu a întrebuintiá puçinulu timpu spre a face visita la câte-va familie, căci în Câmpeni se afla unu numeru frumosielu de inteligintia romána.

Inse nu ni puturamu realisá dorinti'a acést'a, căci abiá esiramu de la onorabil'a familia Andreica, tribunulu din 1848/9, ni se anunçiá, că Abrudienii sosira. Grabiramu dara la cartiru, unde se aflá deja o frumósá cununa de óspeti, din Abrudu, din Rosiá si din Câmpeni.

Desfetările escursiunii ce aveamu sè facemu imprimá veselía pe tóte feçiele, numai plói'a ne cam amenintiá. Dar ce ne pasá! Unu dejunu — cu furchiti'a, si plecaramu toti.

Iosifu Vulcanu.

Martirele libertàtii italiene.

(Urmare.)

Far' a díce prisionierulu o vorba consolátore, porunci sè-lu duca éra 'n închisóre. în 1836 contele fu dimisu din prinsóre, înse nu ajunse renvierea patriei sale, căci muri la 1846.

Amic'a cea mai buna si mai fidela a Teresei, *Matilda Dembowski*, nascuta *Viscontini*, muri de suferare cá si Teres'a. Intocmai cá si acést'a érá si dèns'a însufletíta pentru eliberarea patriei, si în scopulu acest'a isi dedicá tóte cugetările si încordările sale. Ea érá o femeia de rara frumsetiá si d'o energiá estraordinara; c'unu spiritu mare împreună o ânima blânda, fina. Continuu alaturea barbatului, care se luptá în Itali'a si Spani'a pentru libertate, participá ea la tóte espeditiunile resbelice, fara înse a luá ênsasi sabi'a. Dar cu atátu mai multu ajutá sfatulu ei întieptu la diferite pertractári.

Ea stetea în legaturi dese cu carbonarii si se siliá s'atítie totu mai tare foculu revolutiei. În 1822 fu acúsata de participátore la carbonarismu si arestata în Milanu pe mijloculu stradei si se tîneu prinsá în cas'a ei. A dóu'a dí condusa nainteá comisiunii cercetatóre sustiènu o cercetare de díce ore. La tóte întrebările respunse cu demnitate si siguritate.

Judecatorulu supremu, unu gâde din cei mai blastemati de pe timpulu seu, necasitu pentru tînet'a-i curagiósá, o întrebá în tonu batjocoritoru:

— Nu cumva cugeti, că te affi între Carbonari, unde conduci presidiulu?

— Nu, — respunse dèns'a cu multa îndresnéla, — din contra, cugetu că süm în mijloculu inquisitorilor din Venetiá.

Ea protestá contr'a violentiei cu care se tractéza vis-à-vis d'o dama si declará cu seriositate, că nu va respunde mai departe. Nefindu dovedi contra acúsatei, judecatorii, spre necasulu lor celu mai mare, trebuira s'o lase din închisóre. Cu tóte astea polit'a nu încetá d'a o supraveghiá, d'a o urmarí si d'a o necasí în totu modulu posibilu. Matilda inse nu renunçiá d'a lucrá în taina pentru libertate si a tindu ajutoru tuturor, cari trebuiau sè-si petréca viét'i'a séu în temnitie séu în esilu.

Dorulu pentru nenorocirea si degradarea patriei, suferintiele concetatiènilor sei, o cufundara în grópa de timpuriu; ea muri în 1825, abiá de 35 ani.

În pesteri înnadusite si 'ntunecóse, far' a aruncá o singura privire a supra lunei din afara, fara lectura si fara vr'o productiune spirituala, își petreceau martirii libertàtii italiene anii cei mai frumosi din viét'i'a lor. Déca acum, cutare femeia împartasiá captivitatea soçiiului ei, nu érá unu alinatoru numai pentru elu, ci si pentru cei închisi împreuna cu dènsulu. O ânima nobila femeiesca chiar si déca i-su taiate tóte càile, afla mijlócele de trebuintia pentru a usiorá suferintiele celor din giurulu ei; o vorba plina de iubire, o

atentăune cât de mica, alina totu-de-una în câțva nenorocirea celui necasitu.

Între aceste femei vine a se numeră : *Enrichetta Castiglione*. Barbatulu ei eră ofițieru italianu, înse trebuî sê servêca în armat'a austriaca; elu urîá domnirea straina si eră însufletitu de eliberarea patriei sale; la revoluf'a din Milanu (1831) luase parte însemnata. Dênsulu cá sê nu-si supere soțî'a, nu-i comunicase nimicu d'aceste. Sér'a când avea sê erumpa

dusu cu alti multi în temnițele renumite de la Venetî'a. *Enrichetta*, diece dîle dupa nascerea unui copilu, ajunsse pe luptatorii libertătii în Ancona. Copilulu si-lu lasase la nisce rudenie; mai multu nu l'a vedîutu, căci muri curêndu dup'aceea; ea înca i urmâ acusi în mormêntu.

În Ancona se dedicâ eschisivu grigei de raniti si morbosi; abîá aici aflâ, cá barbatulu ei este prinsu si transportatu în Venetî'a. Ea avea acum unu singuru

I. Al. Lapedatu.

revolufiunea se despartî de *Enrichetta*, promitiêndu-i a reveni în curundu pentru a o conduce la teatru, sperându cá în modulu acest'a va 'nșielá-o cu atâtu mai siguru. Inse ea dându-i o sarutare, i dîse cu firmitate:

— Mergi, implinesce-ti detori'a de cetatianu; nu te subtrage de la acea din respectu catra mine, presupunêndu póte cá detori'a catra patria este pentru mine mai puçinu sânta!

Rescól'a nu reesî si soçulu *Enrichettei* fu con-

cugetu, unu singuru scopu : d'a împartasî închisórea cu elu. Inse abîá dupa greutâti nespuse i se deschise portile carcerului întunecosu si ticalosu, dar a dobênditu ceea ce a doritu cu atâta sete, adeca a împarti suferintiele soçului ei. Privirea iubitei femei fu o mângaiare nemarginita pentru dênsulu.

(Va urmâ.)

N. Petra-Petrescu.

S A L O N U :

Calindarul septemanei.

Dumin.	30 12	F. 3 d. P. mirupurtet. s. ap. Iacov Z.
Luni	1 13	pr. Ieremie, c. Isidora.
Marti	2 14	s. p. Atanasiu M. s m. Esper.
Mercuri	3 15	ss. mm. Timoteiu, Maura, Diodor.
Joi	4 16	ss. mm. Pelagia, Macrobiu.
Vineri	5 17	s. m. m. Irina, s. m. Neofit.
Samb.	6 18	drept. Iov. cc. Mamant, Pacomiu.

Ion Al. Lapedatu.

Mórtea a devenitu éراسi fórte nemilósa fația de noi Români. In scurtu timpu ea ne rapí cãtiva tineri înzestrati cu frumóse calitãti spirituale. Intre toti tinerii inse, pe cari i perduram de curêndu, atãt în privinția talentului, cât si a studiului, locul de frunte îl ocupa poetulu Lapedatu.

Apreçiuram deja acêsta perdere mare, mai ales pentru noi Români dincóce de Carpati, — cu ocasiunea presinte ne credemu datori a aduce tributulu stimei si iubirii nóstre fația de repausatulu si prin publicarea portretului seu, la care vom adauge urmatórele schitje biografice.

Ion Lapedatu fu nascutu în satulu Glîmbóca, nu departe de Sibíu, la 1845, din parinti tserani. Primele sale studie le începú în satulu seu de nascere, de unde parintele seu îl duse la Sibíu si aice terminã cursulu gimnasialu în gimnasiulu de statu, sustîenêndu-se ênsusi prin diligintia sa neobosita.

Dorulu seu de perfectiunare îl îndemnã a merge la Bucuresci, unde chiar se înfiintã societatea „Transilvania“, menita a dá ajutore tinerilor eminenti spre a puté studiã în strainetate. Acolo dênsulu obtînu unulu din stipendiile numitei Societãti si la finea lui octombre anulu 1868 plecã la Paris, plinu de dorulu cultivãrii.

Lapedatu nici nu perdú timpulu însedar la Paris, cá asiã multi tineri cari petrecu multime de ani acolo, ci se puse seriosu la studiu. Talentulu seu poeticu, de care dede proba înca în fraged'a sa etate, acolo, sub conducerea maestrilor professori se desvoltã în consonantia cu regulele artii. La Paris elu a scrisu multe poesii, precum si prosa, cari mai tóte s'au publicatu in fói'a nóstra.

Inse resboiulu întrerupse cursulu lui de studiu. Prussianii împressurãndu Parisulu, în tómn'a anului 1870 dênsulu fu silitu a parasí orasiulu acesta, si se duse la Brussela, unde își completã studiile si acolo luã doctoratulu în litere si filosofia cu mare successu.

Rentorsu în Transilvani'a, ocupã o cathedra la gimnasiulu românú din Brasíovu, continuãndu a se ocupã si de literatura. Se angagiã cá primu colaboratoru la dînuarulu „Orientulu Latinu“ alu dlui Arone Dênsusianu, — publicã unu volumu de poesii sub tit-

lulu „Incercãri în literatura“, în care se afla si o drama intitulata „Tribunulu“, — apoi retipari articolii sei sociali în o carte, careia i dede titlulu „A supra situatiunii, — si în fine începú sè redacteze fói'a beletristica „Albin'a Carpatilor“, despre alu carei planu ni-a scrisu înca înainte cu doi ani.

Dar atãt'a diligintia pré încordata i consumã puterile fisice. In corpulu seu robustu se încuibã o bóla încurabila, care încetulu cu încetulu il secã, si în urma i stinse firulu vietii . . .

Din viétia familiaria a lui Lapedatu însemnãmu, cá dênsulu a fost de dóue ori casatoritu. Prima lui soția erã o fica a parocului din Satulungu, Eremia Verzea, care inse abiã traí doi ani de díle, si atunci elu se casatori a dóu'a óra cu dr'a Amalia Circa din Sacele, care acuma — dimpreuna cu doi copilasi — a remasu lipsita de ori ce ajutoru . . .

Cu durere venimu sè punemu cunun'a nóstra de doliu pe mormêntulu lui, cáci mormêntulu acest'a ni-a rapitu o frumósa sperantia nationala a nóstra. Lapedatu a fost unulu din membrii cei mai talentati si mai studiati ai generatiunii nóue, si in deosebi literatur'a nóstra putea sè sere de la dênsulu multe produse preçióse.

Literatur'a nóstra nationala si mai ales beletristica nóstra are asiã puçini cultivatori, încãt ori ce perdere a puterilor lucrátore jicnesce înaintarea ei. Când apoi din sírulu si acestor puçini vedemu cadîndu câte o columna nóua, plina de putere, care putea sè fia unu spriginu durabilu : durerea nóstra devine si mai mare.

O astfel de putere tinera, plina de viétia, a fost Lapedatu. Golulu lasatu de elu în literatur'a nóstra dincóce de Carpati va fi simțitu, cáci elu a fost unu zelosu si consciintiosu lucratoru alu ei. Sè versãmu dar o lacrima la mormêntulu seu !

In eternu amintirea lui !

*

Éta aice si o poesia a lui, pe care o reproducemu dupa „Dorobantíulu.“

Nu fiti . . .

Nu fiti asiã falóse,
Flori tinere, frumóse,
Din câmpuri si gradini ;
Cãci am si eu o flóre
Cu multu mai rapitóre
De câtu viori si crini.

Nu fiti asiã falóse,
Voi, stele luminóse
Pe splendidulu reviru ;
Cãci ochii mândrei mele
Intrecu pe ori ce stele
Cu foculu ce respiru.

Nu fiti asiã falóse,
Regine maiestóse,
De tronulu ce aveti ;
Cãci mândr'a mea blondina
E singura regina
De rare frumuseti.

Ion Lapedatu.

Literatura si arti

Dlu Vasile Alecsandri a publicatu într'o brosiura tôte poesfile sale relative la resboiulu actualu. Brosiur'a cuprinde urmatóarele piese: Balcanulu si Carpatulu, Oda ostasilor români, Sergentulu, Penesiu Curcanulu, Pastorii si plugarii, Fratii Jderi, Hor'a de la Plevna, Hor'a de la Grivitiã, Marsiulu calarasilor, — si La Turnu-Magurele, scena în versuri. Se afla de vëndiare în librari'a Socec et Comp. în Bucuresci.

Din „Resboiulu orientalu ilustratu“, compusut' pe dñii profesori dr. A. P. Alessi si Massim Popu, a estiu fascicululu primu, cu cuprinsu de trei còle, în care se descrie genes'a acestui resboiu. La începutulu operii se afla patru portrete: Carol I, George Slaniceanu, Mihaiu Cogalniceanu, si Ionu Bratianu, în mijloculu lor marc'a României, împresurata de o cununa, pe ai carei pantlica sânt scrise numele: Rahova, Nicopoli, Grivitiã, Palanca, Vidin. În fascicululu acest'a mai este si unu tablou coloratu, care represinta „Asaltulu Românilor a supra redutei Grivitiã. Lucrarea într'ega va cuprinde 10 fascicule, pretiulu 4 fl. Abonamentele se facu la editur'a lui Paul Cieslar în Graz.

Din „Istori'a resboiului din Orient“, care apare la Bucuresci sub îngrijirea dlui D. Laurianu, a estiu brosiur'a a siiesa. care cuprinde urmatóarele capitole: Rusii la Braila, Crimeea, Carturari religiosi si politici ai Islamului.

„Român'a“, geografia, istoria, organisare politica, judiciara, religiósã, armata, finançie, comerciul, navigatiune, moravuri si costume, conclusiune, apendice, — acest'a e titlulu si cuprinsulu unei carti, care a aparutu de curêndu la Paris, de A. Beaure si H. Mathorel. Autorii vorbescu cu multa simpatia despre Români, si déca ici-colo gresiescu, aceea nu se pòte atribui relei vointie a lor. Autorii dîcu, cà au voitu sè arete Român'a astã precum e: vitèza fara sè-i placa cèrt'a, urmarindu întemeierea definitiva a nationalitatii ei, lucrându pentru a-si desvoltã prosperitatea, resistându la tôte încercãrile îndreptate în contra spiritului seu de autonomã si de independintia.

Musicalie noue. „Paz'a Dunarei“, marsiu triumfalu cu choru de E. A. Hübsch; poesia de Mari'a Sa Dóm'n'a Românilor. Pretiulu 1 leu 50 bani. — „Marsiu de victoria“, de L. Wiest. Pretiulu 1 leu 50 bani. — „Du-te, du-te, draga baetiela“, melodia româna transcrisa si variata pentru piano de Maria Dupont. Vor esì mai departe în curêndu: „Hor'a Grivitiiei“ (din pies'a „Curcanii“); music'a de G. Ventura, poesia de V. Alecsandri. — „Hor'a Rahovei“ de Capelleanu. („Tel. Rom.)

Biserica si scòla.

Sinodulu archidiecesanu din Sibiu fu deschis de catra Esc. Sa Pr. SS. metropolitu Miron Romanu, prin o cuvêntare, în care accentuându-se sentintia biblica: Iata acum ce e bunu séu ce e frumosu, fara numai a locuf fratii împreuna, cà întru acest'a a fagaduitu Domnulu viét'a de veci, salutã pe cei adunati. Apoi se relatã alegerea unor deputati noi în persónele dlor N. Cristea, dr. I. Preda, D. Comsa, dr. D. P. Barcianu si I. Stravoiu. Comisiunile speciale din anulu trecut se declarara realese.

Serbarea Stlui Stefan. Ministrulu de cultu a emis o ordinatiune, prin care retrage ordinatiunea

sa de mai nainte, prin care ordonase cà tôte confessiunile sè serbeze dñu'a Stlui Stefanu.

Dlu Nicolae Hanganntiu fu promovatu la universitate din Viena de doctor în toti ramiu medicinei. Felicitãmu pe noulu doctor pe carier'a sa, si i dorimu successulu celu mai bunu.

Ce e nou ?

Dlu Dimitriu Sturdza se afla éراسi în Buda-pesta, tramisu de guvernulu României. Precum aflãmu din dñuarie, missiunea de acuma a dlui Sturdza este d'a mijloci legatur'a calei ferate la Orsiova-Vêrciorova înainte d'a se deschide calea ferata Ploesti-Predélu. Dñuariele unguresci mai atribuescu dlu Sturdza si o missiune politica.

Regele cà acceptantu de politia. Unu locuitoru din Pesta-nouã îndreptã nu de multu catra regele o epistola, în care îl rugã sè binevoiésca a-i girã o politia de 1000 fl., cà astfel sè pòta scapã din încurcatur'a sa financiala. Scrizórea acèsta dilele trecute se retramise la artisti'a comunalã din Pesta-nouã cu însarcinarea d'a esaminã starea mentala a suplicantulu, spre a se face apoi raportu autoritatii superioare.

Dlu Vegezzi Ruscalla, professoru la Turin, si mare filo-românu, primindu de la dlu Zamfirol cântulu primu din poem'a acestuia, intitulata: „Caderea Plevnei“, i raspunde prin o epistola fórte simpatica, din care scótemu urmatóarele pasage: „Caderea Plevnei, care a deschisu Rusilor câmp'a Adrianopolei si care a redusu imperiulu turcu la neputintã, se datoresce cu deosebire talentulu si constantiei junei armate române; e bine, tôte aceste, numerulu atât de mare de soldati morti sub murii acestui quasi inespugnabilu bulevardu alu Balcanilor a obtinutu, dreptu respalata, din partea Rusilor pretensiunea d'a ve rapí Basarabi'a de jos, pamêntu românescu. În timpulu resboiului Crimeei, comitele de Schwarzenberg a dîsu, cà Austri'a va uimí lumea prin a sa ingratiitudine. S'ar puté dice acum, cà Russi'a îsi atrage indignirea Europei civilizate prin ingratiitudinea sa.“

Processulu Mileticiu. Tribunalulu supremu, dupa pertractare de trei zile, a aprobatu sentintiele celor doue foruri inferioare, prin cari — precum se scie — Mileticiu a fost condamnatu la inchissóre de 5 ani pentru crim'a de înnal'ta tradare.

În dieta, dupa desbaterea bugetulu, ministrulu de finançie a presintatu unu proiectu de lege pentru acoperirea partii ce cade a supra Ungariei din cele 60 de milóne votate prin delegatiune, acèsta parte face 18.840,000 fl. Apoi se desbatura petitiunile, cu care ocaziune la petitiunea comitatului Pesta în contra restringerii dreptulu de intrunire de catra ministrulu de interne, opositiunea atacã aspru guvernulu.

Resboiulu se apropia pe dî ce merge. De o parte turcii nu evacuèza cetãtiele lor, de alt'a rusii nu redau libertatea prinsonierilor turci. Intre Anglia si Russia se schimba multime de note diplomatice. Austro-Ungaria va mobilisã doue corpuri de armata, unulu va merge în Transilvani'a, altulu catra Muntenegru.

Cadavrele de pe tiermulu Dunarei. Corpurile legiuitoare române au votatu pe sém'a ministrulu de interne unu creditu de 100,000 lei, pentru curatirea judetielor dunarene de cadavrele ce steteau acolo nemormântate. Indata dupa votarea acestui creditu, — precum cetimu în „Rom. Lib.“ — guvernulu a

tramisu patru medici veterinari, cari cu ajutorulu plutónelor de calarasi ce li s'a datu, au inormântatu în modu igienicu acele cadavre de ómeni si animale, si astfel acele localitãti adi se afla curatãte. Din sum'a votata de camera s'a cheltuitu numai 40,000 lei.

Dlu Gr. G. Tocilescu fu numitu conservatoru alu museulu de anticitãti din Bucuresci.

Cass'a de economii a comitatulu Cianad a ca-diutu în concursu. Se dîce, cã passivele se urca la 400,000 fl. Iritatiunea este fôrte mare în totu comitatulu.

Conferintiele si congresele espositiunii de la Paris, anuciãte pân'acuma sînt urmatóarele : unu congressu internatiónalu agricolu, unu congressu internatiónalu de igiena publica ; unu congressu internatiónalu pentru adoptarea unui sistemu de greutate, de mesura si de monete ; unu congressu internatiónalu pentru unificarea numerãrii metrice a firelor din orice provenintiã ; unu congressu internatiónalu pentru proprietatea industriala si artistica ; unu congressu internatiónalu pentru institutiunile de prevedere ; unu congressu economicu ; unu congressu meteorologicu ; unu congressu alu clubulu alpinu francesu ; unu congressu pentru regularea internatiónalã a epizootiilor, — sînt si trei feluri de conferintie anuciãte : 1) a supra igienii ; 2) despre serviciulu medicalu alu armatelor în campania ; 3) a supra anatomiei analitice. Presiedintele comitetulu centralu, insarcinatu cu organizarea conferintielor si congreselor, e Jules Simon.

Unu adoratoru alu lui Faure. Renumitulu baritonistu francesu Faure observã, cã unu individuu îl însoãtesce la tóte debutãrile sale artistice. Rentorcîndu-se odata la Paris facura cunoscutiã, si Faure îl invitã la prãndiu. Adoratorulu înse refusã, si în diu'a urmatóre pe timpulu prãndiulu tramise cãntaretulu niste presenturi preçióse, unu orologiu, ãnele si alte juvaeruri. Faure nu sciea ce sê cugete despre adoratorulu seu, care i refusa prãndiulu si i tramite astfel de presenturi. Intr'un'a din díle înse enigm'a fu deslegata. Prefectulu politiei rugã pe Faure a se înfaçisã în buroulu seu, cãci unu pungasiu i cere protectiunea. Cãntaretulu surprinsu grabi a se înfaçisã precisu la ór'a ficsata Care fu înse mirarea lui când în acelu pungasiu recunoscu pe adoratorulu seu ? Acesta marturisi, cã dînsulu nu din interessu artisticu urmarise pe Faure în tóte orasiile, ci pentru cã la debutãrile sale teatrele fiind pururea pline, putea sê fure mai usóru pungile ómenilor. Unic'a lui cerere fu, cã Faure sê-lu recomãnde unui advocatu istetiũ, ceea ce i se si împlini.

Starea sanitara a Constantinopolei e din cele mai îngrigitóre : versatulu si tifosulu facu în fia-care dí sute de victime. Epidemi'a se 'ntinde în poporatiunea Stambululu si a Perei. Consulii puterilor straine au conferitu dílele aceste a supra mijlócelor d'a-si procurã pentru departarea celor 13,000 refugiatu din prëjm'a orasiulu si pentru înfintiãrea de barace.

Mod'a presinte a damelor are acelu avantaju pentru pungasi, cã fiind busunarele dinapoi, dînsii potu furã usóru cele ce se afla în ele. S'au si întemplat multe casuri de aceste.

Ghicitura de siacu

de Ermina Campianu.

ri	ne-	Si	ra	re-	Si-	tran	li-
ditu	o	au	catu	din-	dia	sa-	a-
tu-	flo-	Gla-	li-	re-	co-	na	su-
diutu	ver-	'n	un	sulu	na	tunci	ritu.
de	le	dia	au	dru	di-	lu-	Pe
in-	ca-	mii	catu	Pe	lor	A	mii
me	ra-	tulu	nu-	fi-	diutu	pa	ce
A	ne !	lo-	o	men-	mi-	de	ca-

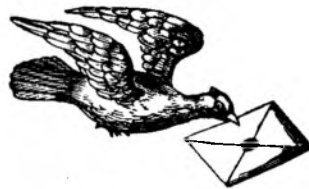
Se póte deslegã dupa saritulu calului.

Deslegarea enigmei din nrulu 28 :

„Liter'a „T.“

Bine au ghicit'o dómnele si domnióarele : Luisa Moldovanu, Aurelia Popescu, Zoe Dimbu, Eufrosina Popoviciu, Emilia Ardeleanu, Amalia Popu, Nina Crisãianu, Maria Popoviciu, Silvia Munteanu, Laura Obrejanu, Iosefina Orasiãnu, Victoria Ungureanu, Marta Banatãianu, Lucretia Cioranu, Cristina Popescu, Elena Muresãianu, Sofia Lugosiãnu.

Post'a Redactiunii.

O lacrima pe mormântulu primulu amoru. Stilu bunu, dar lips'a totala a tieseturei. Scrie-ni ceva din specialitatea dtale, în forma acomodata foii nóstre, si ne vei face placere !

La mai multi. Opulu „O voce seriósa în ór'a suprema“ nu se afla de vëndiare în tipografiã dlu Alesandru Kocsi.

La Lucretia. Idei vechi, tehnica slaba. Lips'a studiulu e fôrte evidenta.

Dnei M. P. in B. Sântemu fôrte îndatorati pentru bunavointiã dvóstre. Cãtu mai curîndu veti avé ceea ce asteptati.

Avisãmu pe onorab. nostrii abonanti, cã în 1 maiu redactiunea s'a mutatu în strad'a arborului verde (zöldfa utca) nr. 12.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu : IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1878. Calea tieiei nr. 39.